

NOVADNIEKS

LATVIJAS REPUBLIKAS PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

• Nr. 56 (6324)

• Otrdien, 1992. gada 11. augustā

• Cena 2 rbl. (kioskos)

Gatavoties ekstremāliem apstākļiem

25. augustā paredzēts sasaukt kārtējo rajona Tautas deputātu padomes sesiju, kurā izskatīs budžeta izpildi šī gada pirmajā pusē un jauna budžeta skaitļus gada otrajai pusei. Paredzams, ka ienākumu daļā būs apmēram 155 miljoni rubļu. Bet apmēram šādu pat summu vēl jāiztērē, lai varētu sagādāt kurināmo sezonai, kura vairs nav aiz kalniem. Tieši par šo problēmu izvērsās lielākie strīdi un debates padomes valdes sēdē 6. augustā, kuru vadīja priekšsēdētājs Ilgvars Muzikants. Viņš informēja, ka noritējušas pārrunas ar pagastu valžu priekšsēdētājiem un lielāko lauku iestāžu vadītājiem, kurās apskatīts, cik un kāds kurināmais apsildei jau sagādāts, cik tā vēl vajag. Skaitļi ir ļoti iespaidīgi.

Pašlaik (bet avīzes iznākšanas dienā varbūt ka viss būs vēl dārgāks) par tonnu ogļu jāmaksā trīs tūkstoši rubļu, par mazuta tonnu — divpadsmit tūkstoši, bet par sašķidrinātas dabīgas gāzes — pat veseli trīspadsmit tūkstoši.

Valdes locekļi izanalizēja, kādas iespējas ir uz vietām un ko šīs problēmas risinājumam var atļauties no rajona budžeta līdzekļiem.

Pagastu vajadzību nodrošināšanai vien vajadzīgi papildus 32 miljoni rubļu, lai varētu ar kurināmo apgādāt katlu mājas, kas uztur siltumu dzīvokļu fondā, vēl lielāka tā vajadzība un arī deficīts ir pilsētās.

Pieņemtajā lēmumā izdalīti šādi galvenie punkti: izstrādāt enerģētikas resursu izmantošanas avārijas režīmus katrā objektā, ja ir iespējams, atslēgt tos no sistēmām, pieņemamos apmēros samazināt apgādi citur, noteikt savus tarifus,

savākt visus iespējamus līdzekļus. Līdz 14. augustam jāiesniedz ziņas par reālo stāvokli energoapgādā un maksimālu taupīšanu, izstrādājot nepieciešamos pasākumu plānus.

Pēc provizoriskiem datiem daudz maz nodrošinājušies tikai Riebiņu, Silajāņu un vēl dažos citos pagastos, rožupieši kļuvuši par tehniskā progressa upuriem — viņu katlu māja pieslēgta gāzes vadam, tātad, par kurināmo nav jāraizējas, bet par to jāsamaksa iepriekš. Tātad, kur lai ņem līdzekļus? Pelēču pagastā ogles vēlas iemainīt pret malku, Preiļu pagastā katlu māja ir avārijas stāvoklī. un tur domā, ka nespēs salabot, par kurināmo nebēdā. Tā tas ir vēl citos pagastos. Rudzātu pagastam ar zināmu daudzumu ogļu solās izpalīdzēt vietējās skolas, Upeniekos tādas iespējas nav un par labāku uzskata katlu mājas aiznaglošanu pavisam. Tātad, pašvaldības kaut cik domā, kā ar šīm grūtībām tikt galā pašiem, taču tas ne vienmēr pa spēkam.

Vēl grūtāk ir pilsētās. Līvānos vienas no lielākajām katlu mājām saimnieks ir stikla fabrika, kura jau zināmu daļu no vajadzīgā kurināmā sarūpējusi, taču pilsētā nav vēl nodrošināta pret ziemas saļu. Preiļos, lai iepirktu šķidro kurināmo, papemts aizdevums no bankas, ja to atdos tuvākajos divos mēnešos, procenti nebūs jāmaksā, bet vēlāk tie pieaugs ar katru mēnesi. Pilsētas valde nolēmusi griezties pie īrniekiem, lai viņi palīdz atmaksāt šos līdzekļus ar avansveida norēķiniem par apsildi. Izrēķināts, ka šādā gadījumā īrniekam par katru kvadrātmetru apsildāmās platības jāiemaksā ap 178 rubļiem, tātad, līdz

apmēram februārim atliktu norēķināties vairs tikai par elektroenerģijas, kas darbina apsildes iekārtas, patēriņu, štatu uzturēšanu un citām kopīgās summas saskaitāmajām daļām. Iznāk pamatīga maksāšana, un vai būs pa spēkam visiem? Šāds sava veida aizņēmums no īrniekiem var būt efektīvs tikai tad, ja izdosies savākt parāda dzēšanai nepieciešamo summu un norēķināties ar banku. Pretējā gadījumā viss būs veltīgi.

Tika cilāti arī citi varianti, ieskaitot pat tādas idejas, kā apsildīšanai atstāt tikai virtuves un tām piegulošās istabas, paredzēt iespēju kādu daļu iemītnieku izmitināt pie radiem un paziņām, kam ir individuālās dzīvojamās mājas un tamlīdzīgi. Šī sēde atgādināja avārijas komisijas apspriedi ekstremālā situācijā. Pilnīgi vietā, jo labāk jau iepriekš paredzēt visas iespējas, nekā pie lietas ķerties tikai tad, kad sals būs klāt.

Rajona padome gatava uz zināmiem nosacījumiem pagastiem piešķirt īslaicīgus kredītus, lai tie varētu iepirkt degvielu, iespēju robežās pārskatīt atsevišķas budžeta pozīcijas, lai varētu papildināt kurināmā sagādei novirzītās summas, bet tas viss, kopā ņemot, var segt labi ja piekto daļu no vajadzības. Tālab jau arī tiek izvirzīti ekstremālie varianti. Skaidrs, ka ne visi lauku un pilsētu dzīvokļu īrnieki viennozīmīgi uzņems un atbalstīs šādas idejas, tālab, ja neko citu neizdosies atrast, būs jāķeras pie veca un pārbaudīta līdzekļa — situācijas izskaidrošanas. Vai tad cilvēki nav sapratuši, kad pie viņiem griežas grūtos brīžos?

A. Mežmalis

ZIŅAS

• Aizpagājušo piektdien, kā aizvien šādos gadījumos, ar siltiem vēlējumiem, patiecības vārdiem un ziediem pensijā tika izvadīta Ārdavas deviņgadīgās skolas direktore Valentīna Latkovska.

Viņu sveica gan skolēni, vecāki, kolēģi, ar kuriem Ārdavā pavadīti 12 gadi, seši no tiem — direktores amatā, gan arī skolu valdes pārstāvji. Pavisam Valentīnai Latkovskai pedagoges darba stāžs skaitāms trijos ar pusi gadu desmitos. Vēlēšanās stāties šīs skolas direktora

amatā izteica pavisam trīs kandidāti. Pēc skolas kolektīva anketēšanas, izrādījās, ka visvairāk balsu savākusi Elvīras Arnicānes kandidatūra. Skolu valde viņu trešdien apstiprinājusi par direktoru. Veiksmi jums jaunajā skolas gadā un jaunajās darba gaitās!

• Jautri, gaiši un saturīgi Jaunības svētkus nosvinēja pilngadnieki Stabulniekos. Jauniešiem panākumus dzīvē vēlēja pagasta priekšsēdētāja Monika Litvāņe. Šie svētki seit katreiz notiek savādāk. Iepriekšējais gads bija

iekrāsots varavīksnes krāsās, bet šis — pēc horoskopā atbilstošiem kokiem. Tieši šajā jomā jauniešiem vajadzēja parādīt savas zināšanas. Par jautru garstāvokli gādāja kaimiņi — Vidsmuižas muzikanti.

• Vasara — viesizražu laiks. Šogad tā ir dikti nabaga. Neviens teātra izrādes! Viesojās vienīgi slavenais Durovu zvēru cirks no Maskavas, ansamblis «Bet. Bet», Rīgas aktieri ar jaunu humora programmu un šodien gaidām Londonas deju kopu.

Turpinās iedzīvotāju reģistrācija

Kā nedaudz kuriozu atceros gadījumu ar diviem Preiļu iedzīvotājiem. Pilsētas valdē tikko bija beigusies administratīvās komisijas sēde, tās locekļi sāka izklist, kad pie kabineta durvīm pienāca divi vīrieši. Jūs pie mums, jautāja komisijas ļaudis. Pie jums, atbildēja apmeklētāji, un komisija bija ar mieru atgriezties izskatīt viņu lietas. Tikai izrādījās, ka abi preilieši ir devušies uz pilsoņu reģistrāciju, kas notiek pavisam citas iestādes telpās — rajona izpildkomitejas sēžu zālē Raiņa bulvārī 19.

— Uzskatu, ka informācijas par to, kurā vietā un kad notiek iedzīvotāju reģistrācija, Preiļos ir nepietiekami. Manuprāt, pašā pilsētas centrā būtu jābūt labai vizuālai norādei, uz kuriem jāiet reģistrēties gribētājiem, — savas domas izteicu Imigrācijas un pilsonības departamenta rajona nodaļas priekšniekam Pēterim Upeniekam, sākot sarunu par reģistrācijas gaitu mūsu rajonā.

— Manas domas ir tādas, ka visi, kas vēlas reģistrēties, joti labi prot atrast ceļu uz šejieni, — atbildēja nodaļas priekšnieks. — Iedzīvotāju reģistrācija notiek strauji. Divos mēnešos reģistrēti 30 procenti iedzīvotāju. Šis darbs sekmīgi notiek arī pagastos. Bet, pienēram, Riebiņu un Gaīlišu pagastā reģistrējusies jau vairāk nekā puse iedzīvotāju. Līdz minētajiem 30 procentiem nav vēl tikuši Rožkalnu pagastā. Šajā darbā iesaistīti 38 cilvēki. Darbs ir nogurdinošs, precizitāti prasošs, bet interesants, — pastāstīja Pēteris Upenieks.

Par šādu darba raksturojumu nešaubās neviens, kurš ierodas uz reģistrāciju. Priekšā gan nav tādas rindas un drūzmas, par kādām lasām laikrakstos attiecībā uz Rīgas reģistrācijas punktiem, bet ar to, ka nāksies gaidīt nedaudz vairāk vai mazāk par stundu, ikvienam apmeklētājam tomēr jāreķinās. Un gaidot savu kārtu, ikviens var pārlicināties, ka katra reģistrētāja visas astoņas darba stundas prasa lielu uzmanību un precizitāti, lielu pacietību, katram no jauna izskaidrojot, kā jāaizpilda anketas. Un pats galvenais — jāatbild uz jautājumu, vai cilvēks vēlas vai nevēlas būt mūsu valsts pilsonis. Starp citu, visā reģistrācijas gaitā mūsu rajonā tikai divi līdz šim ir atbildejuši, ka viņi nevēlas tapt par šīs valsts pilsoņiem.

Aizpildītās veidlapas kopā ar pasi paliek nodaļā, bet lasītāji var neuztraukties, katram par atstāto personības dokumentu pretī tiek izsniegta kvīts. Taču ir reizes, kad pases var saņemt atpakaļ tūlīt. Tas ir tādās dienās, kad nodaļas priekšniekam nav jāizbruac uz Līvāniem, nav sakrājušies arī no pagastiem pievestie dokumenti, kuri prasa apstrādi, kodēšanu un spiedoga zīmī pasē. Darba dienas laikā viens reģistrators spēj pieņemt 20—25 cilvēkus, strādā trīs reģistratori.

Mūsu saruna aizvirzās līdz vecākajam Preiļu pilsonim. Pēteris Upenieks atceras, ka ir bijusi kāda veca māmuļa, simtgadniece, ar apbrīnojami skaidru atmiņu apveltīta Latvijas pilsonē. Bet kā viņu sauca un kur viņa dzīvo? Priekšnieks palīdz savas nodaļas meitenēm, un apmēram piecu minūšu laikā starp piecdesmit tūkstošiem reģistrēto rajona

iedzīvotāju tiek noskaidrots, ko visvecāko Preiļu iedzīvotāju, kura jau ir Latvijas pilsonē, sauca Helēna Mivriniece, viņa dzīvo Daugavpils ielā 3, un 1. jūlijā viņa jau ir iesoļojusi 102. dzīves gadā. Lūk, tādā veidā arī parādās vienotas valsts datu bankas priekšrocības, datu bankas, kuras izveidei arī vajadzīga iedzīvotāju reģistrācija. Katram cilvēkam piešķirtais kods būs visos viņa dokumentos, apliecībās, dažā minūšu laikā vajadzības gadījumā par šo cilvēku varēs iegūt nepieciešamo informāciju.

— Vecie ļaudis vispār ir visprātīgākie, — stāsta Pēteris Upenieks. — Vienalga, latvieši, poļi, krievi vai kādi citi, viņi ir viskorektākie apmeklētāji. Skaidri un saprotami izklāsta, ka ir bijuši Latvijas pilsoņi.

— Vistielākās grūtības ir ar pārkrieviskoto vai arī krievisko uzvārdu latviskošanu. Visas veidlapas taču tiek aizpildītas latviešu valodā. Un dažā laba kundze pat grasās no vīra šķirties, ja viņai uzvārdu nākas rakstīt atbilstoši latviešu valodai ar sieviešu dzimtes galotni. Milzums arī tādu gadījumu, kad nevar saprast, kā uzvārdu pareizi latviski lai uzraksta.*

— Kādā veidā iedzīvotāju reģistrāciju var iziet citās valstīs dzīvojošie latvieši?

— Latvijas vēstniecībā Maskavā darbojas punkts, kur var reģistrēties bijušajās republikās dzīvojošie latvieši. Latvija ir vienojusies ar ASV, Austrāliju, Kanādu, Angliju, Vāciju un Izraēlu, ka šo valstu reģistrācijas punktos uzskaitīti un saņemusi attiecīgu spiedogu pasēs, bijušie Latvijas pilsoņi pie mums var iebraukt jau bez vīzas.

— Jūsu pienākumos tātad ietilpst arī darbs ar iebraucējiem Latvijā? Ja nav noslēpums, cik un kas uz dzīvi iebraucis pie mums rajonā?

— Kopš maija, kad sākusi darboties šī nodaļa, esam izsnieguši atļaujas pieciem cilvēkiem, tas ir, laulātajiem, kuri brauc pie ģimenes, vai arī tiem, kuri atgriežas no armijas. Rindā pēc atļaujas vēl ir cilvēku 20. To skaitā arī tādi, kas atgriežas no mācībām. Populāri pie mums ir ukraiņi, gucuļi. Ar viņiem precas, viņu meitenes ņem par sievām. Un laulātajam draugam taču jādod pajumte!

Ak, skaistā tautu draudzība! Tās vārdā var iespēt daudz ko. Arī pases sadalīt pa lapām, iešūt citos vāciņos un nest, lai dabūtu vajadzīgo reģistrācijas spiedodziņu. Arī šādi gadījumi reģistrācijas laikā ir bijuši, tikuši atklāti un tikšot atklāti uz priekšu!

Bet īstiem Latvijas pilsoņiem nav ko par tiem debatēt. Mēs, kas savu Latviju vienmēr sirdīs esam nesuši, ieradušies uz reģistrāciju kā uz svētkiem, piecietīsim arī šo pedējo pazemojumu — stāvēšanu vienā rindā ar tiem, kam šobrīd pats galvenais — uzdot vēlamo par esošo.

L.Rancāne

* Latvijas Republikas Ministru Padomē jau ir pieņemts likums par pa-reizu uzvārdu lietošanu latviskā formā.

Latgolas Lauku kultūras kompleksa «Jasmuiža» izdevniecībā

Latgolas Lauku kultūras kompleksa izdoto grāmatīņu pulks pieaudzis par trim jaunām — Daugavpils tipogrāfijā iespiesta dzejnieka Andra Vējāna «LATGOLAS MOZAIKA», atmiņas un vēstures ainas dzejā un prozā no tiem laikiem, kad autors vēl nebija izlidojis no vecāku novilās ligzdas netālu no skaistā Nirzas ezera Ludzas rajonā un līdz pavisam nesen sakrātajiem iespaidiem. Tajā ir trīspadsmit daļas un plaša pazīstamu un mazāk pazīstamu mūsu novada darbinieku no senatnes un līdz tiem, kuri tautas izglītošanas un kultūras druvā darbojas tagad, portretu ieskicējumu galerija.

Spiestuvē Rīgā, Doma laukumā izgatavotas divas grāmatas. Sevišķu interesi izraisa garīdznieka Jāzepa Grišāna «PAATMIŅU STYGOM», kuru 1968. gadā ārzemēs laida klajā «Latgaļu izdevniecība», fragmentu sakopojums, veltīts autora bērņibai toreizējās Bukmuižas apkaimē. Viņa atmiņu trīs grāmatas, tajā skaitā arī par dzīvi Preiļos, plašākam lasītāju lokam vēl nav pietiekamas, tālab šis izdevums zināmā mērā ir mēģinājums aizpildīt robu.

Otra turpat Rīgā izdotā grāmatīņa ir Franča Krystužāna, istajā vārdā Eugene Ruškāna, mūsu novadnieka no Rēzeknes puses, kurš pašlaik dzīvo Sabilē, «FABULYS». To ilustrējusi M.Upmaliete. Autors titullapā atzīmē, ka tās rakstītas ludzēniešu izloksnē. Šis izdevums var ieinteresēt arī valodniekus, jo autors izcēlis ar īpašiem apzīmējumiem superplatos «e», mīkstinājis līdzskaņus «t» un «s», kā to patiešām mēdz izrunāt dažviet.

Kopīgajā šīs izdevniecības darbinieku devumā joprojām ir un būs Preiļu rajona pašvaldības uzņēmuma «Novadnieks» daļa — nupat kompjūteru kabinetu atstāja «Kristofa Brema ceļojums pa Latgolu», kura autors monsignjors Nikodems Rancāns, tā ir asi satīriska grāmata par trīsdesmito gadu Latgali un kuras aktualitāte nav mazāka mūsu dienās. Drīz tāpat papildinās izdevniecības bibliotēciņu. Savas vietas ieņemt gatavojas citas. Mazliet paverot LLKK «Jasmuiža» plānu mapes vākus, var pateikt, ka izdošanai tiek gatavotas N.Gilučas atmiņu tēlojums par kādu no Latgales lakstīgālām, Preiļu novadā dzīvojošo dzejnieku darbu kopkrājums un citi.

Antons Rancāns

Maizei jābūt Latvijas zemē

Nevajadzīgi lielās Latvijas pilsētas un lopkopības kompleksi laukos patērē daudz lopbarības, tā par valūtu jāiepērk ārzemēs. Turpretī trīsdesmitajos gados Latvija eksportēja ne tikai sviestu un gaļu, bet arī graudus. Iedzīvotāju tad bija nepilni divi miljoni, bet tagad apmēram divi ar pusi.

Sakarā ar ozona samazināšanos atmosfēras augšējos slāņos, pēdējās ziemas bija siltas, samazinājās arī graudaugu pārziemošanas risks, tādā veidā tie labāk izmanto mitrumu pavasarī un augsnē esošās barības vielas. Tā kā šogad vasara bija sausa un silta, agrāk tika novāktas zāles, tāpat to varēs izdarīt arī ar graudaugiem un kartupeļiem, un līdz ar to agrāk atbrīvosies tūrumi, savlaicīgi varēs iesēt ziemājus.

Ziemājiem augsni gatavo vasarā sausākajā laikā un ar smagajiem traktoriem mazāk sabojā tās virskārtu.

Visiem zemes apsaimniekotājiem, kaut vai būtu tikai daži hektāri, šoruden jāsiēj ziemāji, vismaz savām vajadzībām. To var darīt gan pēc ilggadīgajām zālēm un citām laikā novāktām kultūrām, kā arī atkārtoti atbrīvotajās ziemāju platībās. Tātad, tūlīt jānovāc salmi vai arī jāsamalcina iearšanai. Ja iespējams, jāiestrādā organiskie mēsli. Lauks uzarams ne vēlāk kā divas, četras nedēļas pirms sējas, lai augsne varētu sablīvēties dabiski.

Tā kā laikā iesēto ziemāju zelmenis rudenī uzņem tikai ap 20 — 30 kg slāpekļa uz hektāru, tam vajadzētu būt no augsnē iestrādātajiem organiskajiem mēsliem, tur esošajiem minerālajiem slāpekļa savienojumiem, kurus sakarā ar sausumu priekšaugš varēja neuzņemt un tiem nebija iespēju arī izskatīties, un priekšaugu atlietām. Tātad, sejojot optimālā laikā var arī nedot rudenī slāpekļa mēslus, noliktavā kārtīgi uzglabāt līdz pavasarim, kad uzsētiem būs lielāka efektivitāte un atmaksāsies iegūšanai iztērētā nauda.

Rudenī vispirms jānoskaidro, vai augsnē ir pietiekami augsts fosfora un kālija līmenis pēc agroķīmiskajām kartogramām. Ja ir augsts vai vidējs, tad saturīgākās augsnēs vidējās ražas var iegūt, kad augi barojas tikai no zemē uzkrātā daudzuma, tikai reizē ar sēklu būtu jāiedod līdz puscentneram granulētā superfosfāta. Turpretī, ja iepriekšējos gados augsne nav pamatīgi iemēslota ar šīm vielām, to saturs ir zems vai ļoti zems, tad, ja nav doti organiskie mēsli, vieglā augsnē kālija var nepietikt un tas jādod atbilstoši iespējām. Fosfora mēsli šajās augsnēs ziemājiem jādod lielākās devās nekā labi mēsloātā augsnē. Vislabāk tie darbojas granulētā formā rindās sējas laikā. Sējmašīnai jābūt kvalitatīvai.

V. Osmanis,
lauksaimniecības doktors

Mednieku kolektīvu izveidošana

Saskaņā ar LR Medību likumu un Meža ministrijas pavēli ar 1992. gada 1. augustu visi līgumi par medību platību izmantošanu ir atzīti par spēkā neesošiem. Lielākā daļa mednieku ir neziņā — ko darīt tālāk? Nekādas pavēles vai rīkojumi «no augsas» netiek saņemti, to nebūs arī turpmāk, tāpēc katra mednieka un arī mednieku grupas liktenis ir pašu rokās. Kā rīkoties, lai iespējami ātri atkal iegūtu medību platības un izkļūtu no nenoteiktās situācijas?

Līgumi par medību platību izmantošanu tiks slēgti tikai ar juridiskām personām, tātad — nepieciešams reģistrēties LR Uzņēmumu reģistrā.

Jebkura mednieku grupa (neatkarīgi no tā, vai tie ir viena bijušā kolektīva mednieki, vai tikai daļa no bijušā kolektīva vai no dažādiem kolektīviem) ir tiesīga veidot jaunu kolektīvu, klubu, kopu u.tml. Šim nolūkam ir jāsauc dibinātāju kopsapulce, kurā ir jānobalso par kolektīva nodibināšanu, jāapsprīž un jāpieņem statūti. Lai kopsapulce būtu tiesīga, tajā jāpiedalās vismaz 50%+1 cilvēks no dibinātāju kopskaita. Pēc tam ar statūtiem, dibināšanas kopsapulces protokolu un jaunizveidotā kolektīva divu ievēlētu amatpersonu parakstu paraugiem jānododas pie valsts notāra Preiļos, kurš reģistrēs jūsu izveidoto uzņēmumu. Par reģistrāciju Valsts bankā vai krājkasē jāiemaksā 100 rbļ., par uzņēmuma publikāciju — 170 rbļ. Statūtu paraugus var saņemt Aglonas, Preiļu, Atašienes, Krustpils mežniecībās pie mežziņiem vai arī Līvānu virsmežniecībā. Jo ātrāk jūs, mednieki, to izdarīsiet, jo ātrāk varēsiet slēgt līgumus par medību platību izmantošanu. Neviens cits jūsu vietā nedomās un nedarbosies.

Piļu medību sezonas atklāšana 15. augustā plkst. 16.00. Iespējama termiņa pārcelšana uz 22. augustu, tāpēc piļu medību atļaujas varēs saņemt ar 11. augustu visās valsts mežniecībās.

M. Bondars,
Līvānu virsmežniecības meža
apsardzības un medību saimniecības inženieris

Latgales atbrīvošanas piemineklis

13. augustā, pasaules latgaļu konferences pēdējā dienā, Rēzeknē atklās Latgales atbrīvošanas pieminekli, tautā sauktu par Latgales Māru.

Šī brīvības simbola, kura pamatnē iekalts uzraksts «Vienoti Latvijai», Rēzeknē nebija 42 gadus. Divreiz padomju okupācijas spēki pieminekli nogāza — 1940. gadā naktī no 5. uz 6. novembri un 1950. gada jūnijā.

Pirmoreiz Latgales atbrīvošanas pieminekli Rēzeknē atklāja 1939. gada 8. septembrī. Mākslinieka Leonida Tomašicka ideju 5,5 metrus augstā bronzas skulptūrā iemiesoja tēlnieks Kārlis Jansons: sieviete, kas raugās uz dienvidrietumiem, ar labajā rokā augstu paceltu zelta krustu svētī visu Latgali un Latvijū. Pieminekļa kreisajā pusē jauneklis ar zobenu pārgriež sievieti saistošās virves, labajā pusē jaunava ceļ uz augšu ozollapu vītni. Gatavojot šo pieminekli, tēlniekam Kārlim Jansonam pozēja Vija Everte. Viņa ir vēl dzīva, 82 gadus veca, ja varēs, domājams, piedalīsies Latgales atbrīvošanas pieminekļa augšamcelšanās svinībās.

Nogāzto Latgales atbrīvošanas pieminekli tauta atjaunoja un atklāja 1943. gada 22. augustā.

Tagad Latgales atbrīvošanas piemineklis atdzimis trešo reizi. To vispirms ģipsi veidoja tēlnieks Andrejs Jansons (pirmā pieminekļa autora tēlnieka Kārļa Jansona dēls) savā Cēsu darbnīcā, par līdzautoru pieaicinot tēlnieku Induli Folkmani no Daugavpils. Vislielākās grūtības pieminekļa atjaunošanā sagādāja bronza, jo bija vajadzīgas 4,5 tonnas. Par dzimtenes un ārzemju latgaļu ziedojumiem nepieciešamo bronzas daudzumu sadabūja un šovasar igauņu mākslinieki Tallinnā Latgales atbrīvošanas pieminekļa modeli atlēja šajā dārgajā metālā. Sanktpēterburgā izgatavoja granīta plāksnes pieminekļa 4 metrus augstajam postamentam.

Attēlā: 1939. gada septembrī atklātais Latgales atbrīvošanas piemineklis.

Jānis GURGONS

Lielie mežu ugunsgrēki pievarēti

Draugu iepazīst nelaimē — pārfrazējot, varam teikt, ka arī dažādu, valsts un sabiedrisko dienestu gatavību rīkoties ekstremālās situācijās un savstarpējo sadarbību pārbaudīja nesenā līdzdalība dažādās rajona vietās meža ugunsgrēku dzēšanā. Kopīgi ņemot, lai arī bija vērojamas dažas kļūmes, asas vajadzības gadījumā varam sastrādāties un tas ir efektīvi. Kaut gan par daudziem degšanas gadījumiem varēja paziņot laikā un operatīvās grupas tur spētu ierasties agrāk, zaudējumi būtu mazāki. Bija arī tādi gadījumi, kad, atsteigušies uz nelaimes vietu, cilvēki nezināja pie kā ķerties. Piemēram, tā atgadījās ar zemessargu grupu no kaimiņu rajona — Malts pilsētīpas, kuri bija spiesti doties mājup. Vai viņiem savā pusē nebija ko darīt un vai degviela kļuvusi tik lēta, ka var rīkot ekskursijas?

Tagad, kad lielās trauksmes jau tā kā aiz muguras, gribas redzēt ne tikai kļūmes vien. Lai arī mežu darbinieki pārmet, ka pārāk tiek izcelta zemessargu un policijas, kā arī profesionālo ugunsdzēsēju loma, par viņiem noklusējam, tomēr tieši šie dienesti bija vismobilākie, ātrāk dabūjami notikumu vietās. Rosīgi darbojās Rudzātu pagasta rota, ko komandē šī pagasta valdes priekšsēdētājs Jānis Grandāns. Te starp aktīvākajiem minami zemessargi Jāzeps Vārpsalietis, Vol-demārs Mālnieks, Evalds Vaivods, Jānis Viļums un citi. Tāpat Livānu rotas pārstāvji

Vilis Butlers, Roberts Birzāks, Valdis Seifers, Aivars Arkliņš, Zigurds Dreimanis un citi, vārkavieši Pēteris Grauziņš, Guntis Kūkusiņš un citi. Vēl te var minēt veselu virkni preiliešu un citus, kuri uz degošajiem mežiem izbrauca pa diviem, trim un vairāk lāgiem. Pie tam bieži vien viena pagasta zemessargi uz cīņu ar uguni devās pie kaimiņiem.

Starp citu, šajā pagastā zemessargi V. Mālnieks un J. Viļums ir zemnieki, viņi nesen iegādājušies jaunus traktoros, un abi ar šo tehniku trīs dienas strādāja ugunsgrēka seku likvidēšanā. Tāpat trīs dienas mežu neatstāja pagasta ugunsdzēsēju komanda — šoferis Valdis Batarāgs un Guntis Upenieks ar Gunāru Rožānu.

Nesen ar bataljona komandiera pavēli prēmēta grupa zemessargu, kuri izcēlušies savu uzdevumu veikšanā, starp viņiem bija arī tādi, kuri aktīvi apkaroja mežu ugunsgrēkus. Protams, nav jau spiežama lieta, bet nebūtu slikti, ka vienu otru no labākajiem starp labākajiem atzīmētu arī rajona Tautas deputātu padomes valde. Kā mēdz sacīt tautā, ar sviestu putru nesamaitāsi, bet uz priekšdienām šie cilvēki vēl drošāk iestātos par nelaimes novēršanu. Arī citiem labs pamudinājums.

Attēlā: briesmu brīdī labi noder visi līdzekļi, kas ir pie rokas, bet visvairāk līdzī paņemts spainis.

A. MEŽMALIS

Latvijas rezerves karaspēks

□ Sarunā ar 35. Preiļu zemessardzes bataljona komandieri Boļeslavu KIVLINIEKU un štāba priekšnieku Aleksandru CAICU atklājās, ka zemessargiem nereti pārmet to, ka viņi, ģērbusies formās un bruņojušies ar stekiem, nestaigā pa pilsētu un ciematu ielām, dzenājot huligānus. Tas nu nemaz neietilpst šī formējuma funkcijās un īpaši pilsētās, kur ir gan policijas, gan arī municipālās policijas patruļas. Vienīgi lauku apdzīvotajās vietās viņus var palūgt palīdzēt vietējiem policijas iecirkņu inspektoriem. Tas bieži vien tiek arī darīts, zemessargi nav ilgi pierunājami. Kā pasvītvoja abi štāba darbinieki, tad daudzos pagastos esot vērojama lielāka kārtība un iedzīvotāju drošība, nekā tas bija agrāk.

Ilustratīvam piemēram var minēt Rudzātu pagastu, kur rotu komandē mums jau pieminētais Jānis Grandāns, Priekuļu rotu, ko komandē paju sabiedrības «Ausma» priekšsēdētājs Pēteris Kočkers, Aglonas pagasta rotu ar tās komandieri, rajona padomes deputātu Jāzēpu Anspoku, pensionētu skolotāju, kurš pie visiem saviem deputāta pienākumiem tiek galā arī ar šo grūto uzdevumu. Savu pienākumu augstumos attiecībā pret zemessardzi ir Livānu pilsētas mērs Arnolds Jelisejevs, kurš ir Livānu zemessargu konsultants.

Šo sarakstu var turpināt. Fakti liecina, ka zemessardzes veidojumi uz vietām veic nopietnu miera laiku darbu. Labāku, kā izteicās komandieri, to tomēr vēlētos no Aizkalnes pagasta rotas komandiera Arvīda Znotiņa, kurš aktivitātes grožus nodevis saviem vadu komandieriem, piemēram, rosiņš ir Pelēču vada komandieris Vilis Senka un citi. Štābs tāpat lielākas aktivitātes vēlētos arī no citu pagastu zemessargiem.

A. R.

Ugunsnelaime

Jūlijā Latviju bija piemeklējusi vēl nebijusi nelaime, ko atnesa nepieredzētais sausums. Vēl patlaban atsevišķās vietās dūmo arī mūsu pusē. Ugunsbriesmas nav mitējušās. Un deg ne tikai meži.

Tikko nodega Graudiņu mājas Rožupes pagasta Vilmeniešos. No nelaimes, tāpat tā slimības, neviens nav pasargāts. Pat ja viņš ir apdrošinājis visu savu mantību. Bet šeit pat tas izpalika. Divas dienas pirms ugunsgrēka apdrošināšanas aģente apmeklēja šīs mājas un solījās tuvākajās dienās ierasties vēl, lai noslēgtu līgumus. Bet... uguns atnāca pirmā.

Nodega saimniecības ēkas, dega vistas ar cāļiem, apdega citi dzīvnieki. Un stāstot par lopiņu mokām, mājas saimniece nevar neraudāt. Krāsmatu kaudzē: pussadeguši

graudī. Arī maizīte deg.

Ugunsdzēsēji ieradušies, kad viss jau bijis liesmu apņemts. Palīgā nākuši kaimiņi. Nesuši no mājas arī visu, ko vien varējuši saglābt. Vienīgi saglābt gandrīz divdesmit tūkstoši grāmatu lielo bibliotēku gan nav varējuši. Otrajā stāvā — apdegušie sējumi un iesietie žurnālu komplekti. Galvenokārt tā ir zinātniskā un praktiskā literatūra. Mājas saimniece lūdz atsaukties cilvēkus, kuriem tā būtu nepieciešama, jo pašiem nav ne laika, ne spēka ar to nodarboties. Tikai ne tādus, kādi bija apciemoties Graudiņu mājas naktī pēc ugunsgrēka, kad pazuda no uguns paglābtie stikla trauki.

V. RADIS

J. SILICKA foto

Arī zemdegas deg

Vasaras dienas, pie tam vēl tik svelmainas, Vaņam un viņa draugiem liekas bezgalgaras. Ko gan var iesākt tādā pilsētā kā Preiļi divpadsmit, trīspadsmit un dažus gadus vecāki vai jaunāki bērni? Līdz apniķumam klaiņot pa ielām, saplūkties, izlodāt pagrabus, salauzt visu, kas laužams mājas tuvākajā apkārtnē, iedzīt bijāšanu mazākajiem pagalmā bērņiem un tā tālāk.

Kaimiņu Viņam un Mišam skolas brīvdienas dienas aizrit tieši tāpat. Mamma un tēvi rītos pazūd uz savām darbavietām, būdami laimīgi par to vien, ja vēl tādas ir, bet pusaugu puīšļi augām dienām paliek pilnīgi savā vaļā. Skolai pa šiem mēnešiem gar viņiem nekādas daļas. Nevienam citam — pilnīgi nekādas bēdas. Mātei gan. Un ne reizi vien savā darbā viņai sirds sažņaudzas, bet kas notiek ar mājās pamesto bērnu? Kas notiek, ja lielā piecstāvu vai četrstāvu namā tikai reā dzīvokli ir kāds pieaugušais, bet visos citos aizslēgtām vai neslēgtām durvīm saimnieko tikai mazgadīgi bērni? Tikai mātei nevienš šodien pat netaisās palīdzēt. Ja vajadzēs, ar skubu vien nosēdinās uz apsūdzēto sola un liks atbildēt par tiem bērnu noziegumiem, kura pastrādāšanā aiz muguras stāvējušas daudzas iestādes un organizācijas un kuri izdarīti faktiski to neizdarības dēļ. Vai, piemēram, šovasar Preiļos nebija iespējams noorganizēt nometni vai grupu, vai vienalga kādā vārdā nosaukt organizāciju, kur, kaut vai par vecāku maksu, dažas stundas dienā bērni pavadītu laiku nodarbībās un spēlēs?

...Vaņam no garlaicības jau vispār zudusi pēdējā sajēga par to, kas ir labs un kas ir jauns. Viņš dzīvokli saaicina draugus un pēmas rādīt «cirka» numurus. Atver logu, uz skārdes palodzes nolēj līmes strūkliņu, tad to aizdedzina. Liesma uzsviežas tik augstu, ka pašiem kļūst bailes un nevar nodzēst. Vaiņa sviedros ņemdamies, uguni tomēr nopūš. Bet no otrā stāva balkona to ir pamanījis kaimiņiene un seko nikna bāršanās. Vai Vaņa par to uztraucas? Nebūt nē. Nākošo līmes strūkliņu viņš jau lej un aizdedzina uz palodzes istabā. Logs ir pilns ar liesmu. Seko atkal izmisīga dzēšana. Bet kaimiņie-

nei, redzot, ka nekas te nav panākams, atliek tikai sekot notikumam attīstībai, vismaz savam dzīvoklim neļaut aizdegties, ja jau Vaņam tādu prieku sagādā savas mītnes svītināšana. Lielāka efekta dēļ degošu plastmasas korķi izmet ārā, sauszājā zālē zem loga, kur tomēr atrodas prātigāki bērni un ar kājām liesmu nomīda. Bet visa šī audzināšana puisim tomēr jau ir apnikusi un viņš, pasaucis uzticamākos, savācis līmi un sērkokcipus, aiziet uz pagrabu... Kad līme ir beigusies, bet māja, par laimi, nav aizdegusies, var iet pasīrot pa dārzēm. Ne jau lai ēstu zirpus vai gurķus, bet lai tos izrautu, samitu, salauztu, izmētātu. Vismaz nav tik garlaicīgi.

Un tādā veidā kā Vaņam vasaras brīvdienas aizrit desmitiem bērņiem. Aļona, piemēram, noplūc ziedus visām puķēm, kas tikai uzdzied kurā dobē. Pēc tam tos saploša un izmētā. Vēl var sarīkot kautiņu vai skriešanas būvlaukumā pa jaunceltnes pārsegumiem trešā stāva augstumā...

Bet rajona nepilngadīgo lietu inspekcijai «lietas» kļūst aizvien jaunākas. Šodienas nepilngadīgajiem noziedzniekiem aizvien biežāk tikko sasniegts 10 gadu vecums. Līvānos trijām ģimenēm kopā nāksies apmaksāt 30 tūkstošu rubļu zaudējumu. Trīs vienpadsmit divpadsmit gadus veci zēni Ruslans Kurkovs, Leonīds Pavlovs, Jevģenijs Todosjevs jūlijā vien izdarījuši četras zādzības rezerves daļu veikalā, taras punktā un dārza mājīpās, kur kopā nozagtas mantas par augstāk minēto summu, kas no vecākiem būs jāatmaksā.

Vairākas reizes Preiļu nepilngadīgo lietu komisijas sēdē izskatītas lietas par brāļiem Jevģiņņeviem. Nikolajs tikai jūnijā atsūtījis no Rudbāržu specskolās, kura tika slēgta ciet. Desmitgadīgā Ivana rēķinā izdauzīti logi kooperatīvajā arodvidusskolā, izdemolēta veranda Preiļu 1. bērnu dārzā. Nu abi mēģinājuši ielauzties Rušonas pagasta Bašku veikalā, aizturēti klaiņojot pa Daugavpils tirgu.

Ne visai sen dzimtas galva huligānu smagi sasīsts ārstējās Preiļu slimnīcā, no tās izgājis viņš karsti vēlējās, lai slimnīcas at-

mosfēru izjustu arī viņa sieva un tāpēc viņu piekāva. Patiesi, nelaimīgā sieviete pašlaik spiesta ārstēties ķirurģijas nodaļā. Abi mazgadīgie dēli pa to laiku it kā uzturas Pelēcos, vecmamma pieskatīšanā. Bet imanijušies atprasīties braukšanai pie mātes, uz kā rēķina spēj aizceļot gan uz Aglonu, gan uz Daugavpili. Vienalga kur, tikai ne uz mājām, jo mājas šo zēnu izpratnē ir smagi sitienu piekaušana. Tieši tādu audzināšanas metodi kopš mazām dienām pret zēniem pielietoja viņu lēvs, un tās sekas šodien jau ir skaidri redzamas. Bet vai kāds vispār kaut kad spēš atdot bērņiem to, kas viņiem pienācās — gluži vienkārši siltas, cilvēciskas attiecības un to, kas šo attiecību trūkuma rezultātā viņu psihē ir neizbēgami sakropļots.

Mazais bēglis Ilmārs Špelis, kas vēl šonedēļ bēguloja no savas mātes riebiņietes Ģenovēfas Špeles, un tika nogādāts nepilngadīgo lietu inspekcijā, arī satriekts prasījās vai nu atpakaļ uz palīgskolu, vai uz... ciētumu, bet tikai ne pie mātes un patēva, kurš viņu sitot... Mātei savā laikā bija atņemtas mātes tiesības, pirms diviem gadiem viņai tās atgriezās, bet nu atkal viņa ir atsākusi pļēģurošanu un aizmirsusi par cilvēcīgu apstākļu nodrošināšanu savam dēlam.

Nesen notika ielaušanās Stabulnieku veikalā. Izrādījās, ka to izdarījis deviņgadīgais Raitis Kuziks ar astoņgadīgo māsu Solvitu Punduri! Šī lieta pašlaik ir izmeklēšanā, bet uz nepilngadīgo lietu inspekciju pienāk ziņas, ka arī šajā Galēnu pagasta ģimenē, kur ienācis patēvs, civilvīrs, ar bērņiem apejoties nežēlīgi..

Šovasar deg meži. Bet deg arī vēl kur citur. Ir sākušās smagas zemdegas sabiedrībā. Tās nekur nepaliek, tās izlaužas agrāk vai vēlāk. Pašlaik vēl varam izlikties nepamanām atsevišķos, uz āru izsprukušos uguns perēkļus mūsu sabiedrībā. Bet tas ir tikai laika jautājums. Baidos, ka tā ir pavisam tuva nākotne un reāla, kad šodienas nepieskatītie, neredzētie, mocītie bērni izes kā jauna, cietsirdīga, nežēlīga sabiedrības daļa.

L.RANCĀNE

«Mazā Alfa» Preiļos

■ Pagājušo nedēļu Preiļu 1. vidusskolā darbojās tradicionālā matemātiku nometne «Mazā Alfa» — šīs skolas direktora un Latvijas universitātes pasniedzēja ANDŽĀNA kunga sadarbības rezultāts.

■ Uz matemātiku nometnes nodarbībām katru dienu ieradās labākie 5.—11. klašu matemātīki. Ar dažiem no viņiem izdevās iepazīties skolas trešā stāva gaitenī, lekciju starplaikā, kad vispārējā jautrības gaisotnē, sīta augstu vilni. Brāļi Raivis un Māris Bekeši, Andris Kudīņš, Māris Ostrovskis, Edgars Ļonovičs teica, ka nemaz nenozēlojot šīs vasaras dienas, ko varētu pavadīt brīvdienā, jo matemātika viņiem ļoti patīkot un esot tuvākais priekšmets. Vai tikai zēniem?

Nē, esot viņu vidū arī daudz meiteņu, nu, piemēram, Inese Rusīpa, Alda Urtāne. Ieraudzījuši savus pasniedzējus un zibenīgi pārvērtušies solidos gudrīniekos, zēni pazūda kabinetā uz kārtējo lekciju.

Starp citu, Andris Cibulis, matemātikas institūta vecākais zinātniskais līdzstrādnieks teica, ka uz Preiļiem viņš esot atbraucis jau otro gadu pēc kārtas, un te viņam patīkot, jo šeit bērni esot disciplinētāki nekā citās tādās nometnēs. Kaut gan šogad mazliet, mazliet ne vairs tādi kā pērn...

Matemātikas nometnē lekcijas lasa fizikas un matemātikas fakultātes (LU) studenti Ansis Grasmanis, Kalvis Apsītis, pasniedzēji Mārite Seile, Viesturs Vēzis un jau pieminētais Andris Cibulis. Mārite Seile, kura ir mūsu novadniece, ar 1. septembri kļūs par matemātikas skolotāju Preiļu 1. vidusskolā.

Nometnes diena sastāv no lekcijām rīta pusē, dažādiem konkursiem vai izbrauku-

miem peldēties pēcpusdienā. Piemēram, ceturtdien notika erudītu konkurss. Katrs strādā ar savu vecuma grupu par attiecīgām tēmām. Andris Cibulis septīto astoto klašu labākajiem matemātīkiem šogad māca ekstrēmumus uzdevumus, apģūst matemātiskas rotālijas, no jauna nākusi klāt tēma par pseidozinātni, dažas matemātikas filozofijas problēmas. Skolēni, kas piedalās šo nometņu darbā, parasti kļūst par labiem matemātikas studentiem augstskolā. Taču arī uz šo nometni parasti tiek no klases atlaisti labākie rēķinātāji, uzvarētāji matemātikas olimpiādēs.

Republikā katru gadu notiek arī nodarbības «Lielās Alfas» nometnē. Šogad tā bija organizēta Vecpiebalgā.

Sestdien Preiļu «Mazā Alfa» ar olimpiādēm beidza savu darbu.

L.SILA

Līvānos ir tāds dakteris —

zonālās slimnīcas ķirurgs Ļevis TROŠKOVŠ.

Jūlija sākumā nonācu slimnīcā, lai izdarītu nenozīmīgu operāciju. Izmeklēšanas laikā dakteris Troškovs atklāja man nezināmu, bet dzīvībai bīstamu aortas iekaisumu.

Apbrīnas vērtā ir viņa spēja ar taustes un dzirdes palīdzību noteikt tik precīzu diagnozi, ko pēc tam apstiprināja ultraskaņas aparāts Rīgā, kur mani arī steidzīgi operēja.

Sirsniņš paldies jums, dakter, un lai jums laime un laba veselība pašam.

V.Švirks
Jaunsilavā

Apjoz savu tēvu zemi!

Latvijas Tautas fronte sadarbībā ar sporta organizācijām un Aizsardzības ministriju rīko akciju «Apjoz savu tēvu zemi!».

Valsts sākas ar robežu. Kamēr tā nav droši sargāta — nevar runāt par istu neatkarību, patiesi brīvu valsti. Okupācijas karaspēka klātbūtne Latvijā liek pievērst tam visas sabiedrības uzmanību. Robežsargi un zemessargi akciju «Apjoz savu tēvu zemi!» uzsāks 15. augustā un nedēļas laikā veiks lāpas stafeti gar Latvijas sauszemes robežu, bet 22. augustā pulksten 9.00 sāksies tautas skrējieni. Ikviens aicināts noskriet vai nostaiģāt savām spējām atbilstošu mūsu valsts robežas posmu.

To rajonu (pilsētu) iedzīvotājiem, kuriem nav saskares ar Latvijas zemes vai jūras robežu, ieteikts pievienoties šādiem rajoniem: Kuldīgas rajons — Liepājas pilsētai un rajonam, Cēsu rajons — Limbažu rajonam, Ogres rajons — Rīgas rajonam, Preiļu rajons — Krāslavas rajonam, Rēzeknes pilsēta un rajons — Ludzas rajonam, Madonas rajons — Balvu rajonam, Gulbenes rajons — Alūksnes rajonam.

Pēc skrējiena — simboliskas tēvu zemes apjošanas, pierobežas pilsētās un ciemos notiks svētku sarīkojumi, bet robežapjošanas noslēguma svētki Rīgā pie Brīvības pieminekļa sāksies 22. augustā pulksten 18.00.

Molotova un Ribentropa noziedzīgā pakta gadskārtā 23. augustā Latvijas Tautas fronte aicina būt kopā ar mūsu brāļu tautām lietuviešiem un igauņiem un akcijās pie okupācijas karaspēka bāzēm atgādināt savu kategorisko prasību — gada laikā no Baltijas valstīm jāizved viss šis karaspēks.

LETA

Labdien redakcija, labdien, cienījamie lasītāji!

Rajona laikraksts «Novadnieks» krievu valodā ir slēgts. Esmu ļoti pateicīgs šai avīzei par visu labo, ko tā man sniedza, kļūstot par sava veida skolu gan politikā, gan dzīvē.

Pirmo reizi mūžā es uzdrošinājos publiski izteikt savu viedokli vēl «Ļeņina Karogā» 1988. gadā — sakarā ar uzņēmumu vadītāju vēlēšanām. Tagad gan mēs redzam, ka šī Gorbačova ideja izrādījās neauglīga. Bet toreiz — demokrātija, glastnostij!

Par PSKP tolaik slikti rakstīt nedrīkstēja, tā bija «svētā govys», redakcija neko tādu nelaistu cauri. Bez tam Gorbačova valdīšanas sākumā partija bija populāra tautā, biedru skaits tajā pat pieauga. Es rakstīju par mūžīgo ekoloģijas tēmu, par garāžām Līvānu parka zonā. Tagad jaunā vara nobīda šo tēmu otrajā plānā, kaut gan solīja šinī jomā visu izlabot.

Rakstīju par partijas monopolismu, par iekšējo kārtību šajā organizācijā, par bijušajiem rajona līderiem Čepāni un Tračumu. Diemžēl, nekas no tā nebija ievietots, bet es nosūtīju rakstus republikas laikrakstam «Sovetskaja Latvija» un komunistu zonālajam izdevumam «Latgales Vēstnesis», un tur iespieda.

Rakstīju par PSKP monopolu, bet tieši tāda kārtība veidojās jaunizveidotajā Latvijas Tautas frontē, kur vairākums neieklausījās mazākuma domās, kur nepieļāva citādu domāšanu un tiesības uz pretrunīgo viedokli. Monopolistiem raksturīgi nemitīgi ienaidnieku meklējumi, lai saliedētos, savilkt jostas ciešāk utt. Bez ienaidnieka viņi — nekas.

Un lūk, tagad, pēc LKP sagrāves un

Kamēr stāvam rindā

Jau ļoti daudzus gadus mēs stāvam rindās, elpojot viens otram pakausī. Tikai gados vecie atceras tos labos laikus, kad ne par kādām rindām pat nedzirdēja. Bet jaunie — tie stāv rindās no pašas dzimšanas.

Un, spriežot pēc visa, — mums vēl ilgi stāvēt. Bet padomājiet, atcerieties, kā mēs stāvam! Lūk, sievietē, nepiespiesti tērējot, nostājas blakus kaimiņienei. Nu kā viņai atteikis, neērti, kaimiņiene taču! Lūk, cita paziņo, kā viņa šeit ir stāvējusi, kaut gan neviens to neatceras. Trešā, izliekoties, ka grib ko pajautāt pārdevējai, spraucas tuvāk svariem, un, skat, jau iznirst no puļa ar pirkumu rokās. Katram savas viltības.

Tikai labi audzinātie ļaudis pacietīgi gaida. Un sarunājas: «Atkal šī K! Nekad

republikas atdalīšanās no PSRS, LTF pati sašķēlusies, nezina, kurā krastā pietāt: vai nu kļūt par partiju vai palikt par kustību. Interesanti, ka pat «Atmoda», šis kustības rupors, gribēja atdalīties no savas organizācijas! Un vēl apbrīnu rada tas, ka LTF līderi, kritizējot savus priekšgājējus — komunistus par antidemokrātismu, paši pārņem komunistu metodes. Pēdējais apstiprinājums tam — Preiļu rajona likvidācijas plāni. Kas tad prasīja tautas domas?

Es uzstājos pret «investiem» deputātiem, kurus uzspieda «no augšas», lai kas tie būtu — Čepānis, Pugo vai Beļskis. Tāpēc, ka viņiem no rajona nekā nevajag, izņemot deputāta statusu.

Daudz rakstīja par partijiski — saimniecisko mafiju vienā no Līvānu uzņēmumiem. Rezultāti bēdīgi (kaut arī citos uzņēmumos stāvoklis nav labāks, bet tā nav viņu vaina), kombināts apstājās viens no pirmajiem, un vēl ilgi tā produkcija maz kam būs vajadzīga.

Rakstīju par sliktu, kritizēju, apelēju pie sirdsapziņas, bet nekad neaicināju aklieņus citu nāciju vai cilvēku. «Mīli savu tuvāko.» saka Dieva bauslis. Vai man vienmēr bija taisnība? Nē, ne vienmēr, es arī kļūdījos un tāpēc visiem, kurus esmu nepamatoti apvainojis savās publikācijās, lūdzu piedošanu.

Un pēdējais. Gribu novēlēt lasītājiem: neticiet cilvēkiem, kas sola isā laikā pārvērst Latviju par paradīzi (tā nemēdz būt, par visu ir jāmaksā pilnā apmērā) un būvē savu politiku uz nedrošiem pamatiem — citu nāciju naida un sašķēlšanās.

A. Grigorjevs
Līvānos

rindā nestāv. Redzēsiet, ka arī šoreiz iesprauksies. Bet ja aizrādīsi, tādu skandālu sarīkos!»

Nu, protams, viņiem taisnība. K. iespraucas rindā un saņem kāroto.

Bet sievietē, atspiedusies uz spieķa, mīņājoties no vienas slimas kājas uz otru pacietīgi gaida.

Ļoti pierasta aina, vai nav tiesa?

Varbūt tomēr vienreiz jāsāk darīt tā, lai šī aina kļūtu nepierasta? Varbūt sāksim tomēr atradināt bezkauņas no nelaiba paraduma? Un ja kāds aizrāda, nevērosim vienaldzīgi no malas, ar ko viss beigsies. Rindā visi ir vienādi. Es, protams, nerunāju par to, lai nepalaistu priekšā slimo veco cilvēku vai daudz bērnu māmiņu, bet veselie un jaunie jāmaca uzvesties.

L.Zile

Televīzijas programma

Otrdiena, 11. augusts

Latvijas TV I

18.00 Ziņas. 18.15 Represētie Latvijas valstsvīri. 19.00 Arēna. 19.25 Vizīte. 19.50 Lūdzu vārdul! 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.05 Sports. 21.10 Ahoi! 22.00 Aci pret aci. 22.30 Ciemos pie Ninās Leimanes. 23.30 Nakts ziņas.

Latvijas TV II

17.00 CNN ziņu apskats. 18.00 Ziņas.

Ostankinas TV

18.15 Bagātī ar raud. Mākslas filma. 19.00 Tēma. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 23.00 Ziņas.

Krievijas TV

15.00 TV birža. 15.30 Mult. filma. 16.00 Studija Rost. 16.30 Ziņas bērniem. 16.45 Komerciāla

programma. 17.00 V. Vilnera litogrāfijas. 17.30 Mohikāni. Mihails Barišņikovs. 18.00 Krievijas parlamenta vēstnesis. 18.15 Sergeja Sloņimska improvizācijas par brīvo tēmu. 18.45 Manā istabā ir gaišs... 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 ASV - PSRS. Lielā spēle. 1. filma. 20.30 D. Harms. Tver mirkli. 21.00 Logs uz Krieviju. 22.00 Vēstis. 22.20 Otrais eksāmens mūzikā.

Latgales TV

20.35 I Pasaules latgalešu konferences atklāšana. 21.40 Reklāma. 21.45 Latgales ziņas. 22.05 Reklāma. 22.10 Latgales ziņas (krievu val.). 22.30 Sludinājumi. 22.35 Iepazīšanās ar I Pasaules latgalešu konferences dalībniekiem. 22.55 Reklāma.

Trešdiena, 12. augusts

Latvijas TV I

11.55 Satikšanās vieta. 18.00 Ziņas. 18.15 Lilija Greidāne operu lomās. 18.40 Brīvais mikrofons. 19.30 Futbols. Latvija - Lietuva. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.05 Sports. 21.15 Vecais ratiņš pie Latvju ziņģes. 24.00 Nakts ziņas.

Latvijas TV II

17.00 CNN ziņu apskats. 18.00 Ziņas. 18.10 Mult. filma.

Ostankinas TV

18.20 Bagātī ar raud. Mākslas filma. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 23.00 Ziņas.

Krievijas TV

7.00 Vēstis. 7.25 Lietišķu cilvēku laiks. 7.55 Logs uz Krieviju. 8.50 Retro. 9.30 Pirmais eksāmens mūzikā. 11.10 Neparastā izstāde. Mākslas filma. 12.40 Zemniecības jautājums.

13.00 Vēstis. 15.00 Trumpja dāma. 15.30 Bērnu sapni. Mākslas filma. 14. sērija. 16.00 Kristīgā programma. 16.30 Ziņas bērniem. 16.45 Komerciāla programma. 17.00 Tālie Austrumi. 17.45 Trests M. 18.00 Programma Šodien. 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 Santabarbara. Mākslas filma. 65. sērija. 20.20 ASV - PSRS. Lielā spēle. TV filma. 2. filma. 21.25 Teātra cienītājiem. 22.00 Vēstis. 22.20 9. klusums.

Latgales TV

19.05 Dejo Daugavpils Pedagoģiskā institūta Tautas deju ansamblis Laima. 20.35 Reklāma. 20.40 I Pasaules latgalešu konferences. 21.45 Reklāma. 21.50 Latgales ziņas. 22.10 Sludinājumi. 22.15 Latgales ziņas (krievu val.). 22.35 I Pasaules latgalešu konferences dienasgrāmata. 22.55 Reklāma.

Ceturtdiena, 13. augusts

Latvijas TV I

10.30 I Pasaules latgalešu konferences noslēgums. Latgales Māras pieminēja atklāšana. 18.00 Ziņas. 18.15 Spēle I. Urbāne un G. Ulmanis. 18.30 Savvaļas Amerika. 19.00 Tikšanās ar Barselonas olimpisko spēļu dalībniekiem no Latvijas. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.05 Sports. 21.15 Latgales TV piedāvā. 23.05 Lidmašīnu parks. Edīte un Ingus Baušķenieki. 23.35 Nakts ziņas.

Latvijas TV II

17.00 CNN ziņu apskats.

Ostankinas TV

18.00 Bagātī ar raud. Mākslas filma. 18.45 Olimpisko spēļu rezultāti. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 23.00 Ziņas.

Krievijas TV

7.00 Vēstis. 7.20 Lietišķu cilvēku laiks. 7.50 Strīds par salām. Skatīens no Japānas. 8.20 Kultūra un tirgus. 9.20

Vaļasbrīdis. 9.35 Atslēga. 9.50 Folklorā. 10.10 Māksliniece S. Hajecka. 10.40 Teātra cienītājiem. 11.50 Santabarbara. Mākslas filma. 65. sērija. 12.40 Zemniecības jautājums. 13.00 Vēstis. 15.00 Signāls. 15.15 Mult. filmas. 15.45 Piligrims. 16.30 Ziņas bērniem. 16.45 Komerciāla programma. 17.00 Bizness un politika. 18.00 Krievijas parlamenta vēstnesis. 18.15 Studija Nota Bene. 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 Kriminālvēstis. 19.45 ASV - PSRS. Lielā spēle. 3. filma. 20.45 Zvanu skaņas. 21.00 Klusais nams. 22.00 Vēstis. 22.20 Klusais nams.

Latgales TV

20.35 Latgales atbrīvošanas pieminēja «Vienoti Latvijai» atklāšanas ceremonija. 21.25 Reklāma. 21.30 Viesu grāmata. 21.45 Reklāma. 21.50 Latgales ziņas. 22.10 Sludinājumi. 22.15 Latgales ziņas (krievu val.). 22.35 I pasaules latgalešu konferences dienasgrāmata. 22.55 Reklāma.

◆ Raibā pasaule

No visām pamatprofesijām visveselīgākais ir zemnieka darbs. Pie tādas atziņas nonākuši Zviedrijas ārti pēc 5 gadu ilgās 60 tūkstošu zemnieku, vecumā no 20 līdz 64 gadiem, apsekošanas.

Zviedrijas pilsētas Everturneo varas vīri ar savu lēmumu pārnesuši polārloku, kas atrodas netālu no pilsētas, par dažiem kilometriem uz dienvidiem — tuvāk kafejnīcai un auto-stāvvietai, lai tūristiem būtu ērtāk.

Viens no laikraksta «New York Gerald» dibinātājiem Dž. Bennets, kad 1899. gadā darbinieku neuzmanības dēļ kādā avīzes numurā dažādās lappusēs bija divas reizes ievietota lasītāja vēstule, kurā tika lūgts paskaidrot starpību starp Celsija un Fārenheita grādiem, pavēlēja turpmāk redaktoriem par mācību ievietot šo vēstuli katrā numurā vienā un tai pašā vietā. Tā turpinājās līdz 1918. gadam, kad Bennets mira. Pa šo laiku nelaimīgā vēstule parādījās avīzē 6700 reizes.

Hipnotizētāju uzstāšanās televīzijā var būt bīstamas. Par to liecina gadījums, kas notika ne visai sen Itālijā. Hipnotizētājs Kazella piedāvāja auditorijai saņņaupt saķertās rokas un iedvesa, ka tās nav iespējams izvienot. Pēc minūtes viņš savu pavēli atcēla, bet astoņgadīgajam zēnam Džusto Durante, kas sēdēja mājās pie ekrāna, rokas palika krampjaini saņņauptas. Pat ārsti, kas nogādāja raudošo bērnu klīnikā, nevarēja palīdzēt ar pretspāju un pretspazmu līdzekļiem. Beidzot nāca palīgā policija, kas sameklēja hipnotizētāju jau vēlā naktī. Telefoniski viņš pavēlēja zēnam saskaitīt līdz trīs un pirksti atbrīvojās.

Aptauja starp 10000 amerikāņu, Rietumeiropas un japāņu pircējiem parādīja, ka pasaulē visvairāk pazīstamas ir šādas 10 firmas: Coca-Cola, Sony, Mercedes Benz, Kodax, Disney, Nestle, Toyota, Mc Donalds, IBM un Pepsy-Cola.

Diētas, aizraušanās ar aerobiku, skriešanu, kas gadiem propagandētas ASV, neatstāj nekādu iespaidu uz iedzīvotājiem. Šodien amerikāņi ir ne mazāk korpulentī kā sešdesmitajos gados, kad medicīnas propagandas iespaidoti, daudzi sāka kontrolēt savu svaru. Vismaz nesen pabeigtā apsekošanā nonākts pie tāda secinājuma. Izrādās, ka cilvēku skaits ar lieku svaru pēdējos 25 gados nav mainījies: joprojām 24 procenti vīriešu un 27 procenti sievietes sirgst ar aptaukošanos.

Četri vācu studenti televīzijas kameras priekšā atzinās, ka tie bija viņi, kas fabricēja noslēpumainus apļus kviešu laukos. Vairākas nedēļas šo apļu dēļ bija uztraukti Šlezvīgas—Holšteinas zemes iedzīvotāji. Studenti apļu veidošanai lietoja smago veltņi.

Visbagātākā pasaules cilvēka — Brunejas sultāna — pili telpu platība ir 20 hektāru. Pili ir 1778 istabas, ēdamzāle ar 4000 vietām, garāža 800 mašīnām (starp tām vairāki desmiti «Rolls-Roisu», kuri pieder sultānam) un troņa zāle ar četriem troņiem — gadījumā, ja ciemos iebrauc kāds cits karaļu pāris.

1972. gadā L. Brežņevs uzdāvināja R. Niksonam grezni apdarinātu kuģi uz zemūdens spārniem. Tik dārga dāvana prezidentam nevar kļūt par personīgo īpašumu, un tāpēc kuģis «Volga» kļuva par ASV valdības īpašumu. Pērn valdība pārdeva šo kuģi Bolīvijai, un tagad tas, pārdevēts par «Glasnost Arrow» ("Atklātības bulta"), vizina tūristus Titikanas ezerā.

«Nauka i žizņ»

Pārdod

automašīnu VAZ-21011. Tel. 23707;
***

sekciju «Krimulda» iepakojumā. Zva-
nīt vakaros 22948;
***

Livānu māju ar saimniecības ēkām. Ir
piemājas zeme. Tel. 56898;
***

grūsnu teli. Tel. 21586 pēc 18.00;
***

RAF 976, slaukšanas aparātu, lauku
māju. Zvanīt 13. augustā 23347, 23371.
***

5 laktācijas govī šaripovkā. Franciška
Dzene.

Dažādi

Veicam celtniecības darbus. Vēlams
tuvāk Livāniem. Zvanīt 41573 Viktoram.

Agrofirma «TURĪBA»

1992. gada 22. augustā
plkst. 13.00 rīko jāšanas
un braukšanas
(ar pajūgiem)
sacensības.

- Notiks Latvijas braucamo jaun-
zīrgu izsole-pārdošana.

Sabiedrība piedāvā:

- — mikroautobusu «Latvija»
izbraukumiem,
- — nelielu kravu pārvedašanu,
- — iznomā vieglās automašī-
nas divas piekabi.
- Turpat realizē jaunu pašgājēja
pļaujmašīnu KFC-55, elektro-
sadales skapjus ar trīsfāzu skai-
tļajiem.

Zvanīt darbdienās
23403, 22948
no plkst. 8.00 līdz 10.00.

UZNĒMUMS «IMPULSS»

pārdod elektriskās rakstāmmašīnas
«Jatran» (platais sīdramis) ar latviešu
un krievu šriftu. Cenas ievērojami zema-
kas par līgus cenām.

Nomaina krievu šriftu uz latviešu
visām rakstāmmašīnām.

☎ Daugavpils 22640,
Preiļos 22202.

Zemu, zemu rudzu vārpa
Pret saulīti nolikusi,
Redzēj savu arājiņu
Smiltainē aizvedam.
Sērojam kopā ar Jāņa Boleslava d.
VAIVODA piederīgajiem, pavadot
viņu smilšu kalniņā.
Paju sabiedrības «Vanagi» kolektīvs

Dusi, baltā māmuliņa,
Tevu zeme tevi klās.
Izsakām dziļu līdzjūtību Bronislavai
Bruzgulei, MĀTI zemes klēpi guldot.
Paju sabiedrības «Galēni»
valde un arodkomiteja

Mūža saules dienas beidzas,
Dusēt aiziet mātes sirds.
Skumju brīdī esam kopā ar Paulīnas
CERCINES piederīgajiem, izvadot
viņu pēdējā gaitā.
Paju sabiedrības «Galēni»
valde un arodkomiteja

Apklususi atbalss maldās visu nakti
logā, māt,
Ļauj pa garu sāpju ceļu vēl pie tevis
aizstaigāt.
Dalām bēdu smagumu ar Annu
Trifonovu, MĀTI zaudējot.
Kaimiņi

Cik grūti ticēt, ka nekad vairs dzīvē
Mums neiznāks ar tevi parunāt.
Bez tevis dienas uzausīs un dzisis,
Bez tevis vasarai būs jāaiziet.
I.Mežnora
Izsakām dziļu līdzjūtību piederīgajiem
sakarā ar mūsu darbinieka Pētera
ENDZEĻA nāvi.
Livānu biokīmiskās rūpnīcas kolektīvs

Tu aizgāji pēkšņi,
Mirkli pārvilki svītru visam —
Draudzībai, dzīvei, vasarai.
D.Avotiņa
Izsakām dziļu līdzjūtību Pētera
ENDZEĻA ģimenei sakarā ar viņa
pēkšņo nāvi.
Velotūristi

Dusi saldi, māmuliņa,
Mūža gaitas beigušās,
Lai nu viegli zemes māte
Pārklāj smilšu paladziņu.
T.dz.
Izsakām līdzjūtību Annai Trifonovai,
no MĀTES uz mūžu atvadoties.
Skolu valdes kolektīvs

Tu, mīļā māt, nu projām aizej klusi
Tai ceļā pēdējā, no kura nepārnāk.
B.Saulītis
Sāpju brīdī esam kopā ar Leonu,
pavadot MĀMIŅU kapu kalnā.
P/s «Nākotne» šoferi

Aizejot cilvēkam ardievas saka,
Aizejot cilvēks kaut vārdu bilst.
Kāpēc tu aizgāji nepasakot?
Kāpēc tik pēkšņi cilvēki mirst?
S.Kaldupe
Skumju brīdī esam kopā ar Ingu un
Venerandu Bukiem, TĒTI un VIRU
smiltājā guldot.
Preiļu SCO kolektīvs

Māt, man atdevi savu vasaru
Kopā ar ikdienas laimi,
Mīļu vārdu un rūgtu asaru,
Kuru nevar aizmirst.
M.Bārbale
Sāpju brīdī esam kopā ar Leonu,
pavadot MĀMIŅU
kapu kalniņā.
P/s «Nākotne» speciālisti

Tēva izstaigātās takas
Preiļ saulei vedis jūs,
Un no tēva raktās akas
Spēks un veldze dzīvē būs.
F.Bārda
Izsakām līdzjūtību Stanislavam
Vaivodam, TĒVU
pavadot kapu kalniņā.
Darba biedri

Dusi saldi, māmuliņa,
Mūža gaitas beigušās,
Lai nu viegli zemes māte
Pārklāj smilšu paladziņu.
Tautas dziesma
Esam kopā bēdu brīdī ar Svetlanu
Salenieci, MĀMIŅU
smiltājā izvadot.
Rajona bibliotekāri

Vien paliks mīlestība tava
Kā sāpju un kā laimes mērs.
O.Rikmanis
Izsakām dziļu līdzjūtību Marijai
Zusānei, MĀMUĻU
pavadot kapu kalniņā.
Linu fabrikas kolektīvs

Mīļo tēt, cik ļoti grūti
Tevi zemes klēpim dot,
Atvadoties sveikas sūtīt,
Dziedāt dziesmu pēdējo.
Z.Purvs
Izsakām dziļu līdzjūtību Guntim
Endzelim sakarā ar TĒVA nāvi.
Preiļu SK «Cerība»
kolektīvs

Viņa visus tos vārdus mācēja,
No kuriem sirds gaišums ausa.
Skumju brīdī esam ar Janīnas
PUDĀNES piederīgajiem,
guldot viņu zemes klēpī.
Paju sabiedrības «Ezerciems»
kolektīvs

NOVADNIEKS

IZDOD PREIĻU RAJONA PĀSVĒLDĪBAS UZNĒMUMS «NOVADNIEKS»

ADRESE: LV 5301, Preiļos, Aglonas ielā 1.
PASŪTĪJUMA INDEKSS 68169
REDAKTORS
PĒTERIS PĪZELIS

Izņāk kopš 1950. gada 29. marta.
Reģistrācijas apliecība № 0091.
Sludinājumus pieņem uzņēmuma
grāmatvedībā no plkst. 10.00 līdz 12.00 un
no plkst. 14.00 līdz 17.00. ☎ 22305.

Iespiests valsts uzņēmumā «Daugavpils
tipogrāfija» Daugavpili, Valkas ielā 1.
Ofsetiespiedums. 1 iespiedloksne.
Pas. 1181
Metiens 6479 eksemplāri.